

5166

KOWALSKI, J.

1934

C7
waken

II. De aquarum apud philosophos tractatione.

Ov. Met. XV 60—339.

Doctrinae Pythagorae enarrationi *vita* praemittitur vv. 60—62:
*Vir erat hic ortu Samius*¹, *sed fugerat una Et Samon et dominos*
*odioque tyrannidis*² *exsul Sponte erat.*

Similia quidem habet Porphyrius *v. P.* 9 ex Aristoxeno³, sed Ovidii fons Aristoxenum non sequitur, quia Aristoxenus Pythagoram non Samium, sed Tyrrhenum ex quadam insula Tyrrhenis expulsis ab Atheniensibus occupata, fuisse tradidit (cf. Diels l. l. lin. 5—11. *FHGr* II p. 272 frgm 1 M). Samium autem fuisse Pythagoram traditur apud Clem. Alex. *Strom.* I 62 ex Hippoboto (cf. v. Arnim *RE* XVI 1722—1723), qui tertio a. Chr. n. saeculo vixisse videtur; Porphyrius quidem in *v. P.* 61 Hippobotum post Aristoxenum, ante vero Neanthem nominat. Ipsum Hippobotum a Clemente Alexandrino aditum esse nemo putabit, vel quod Hermippus, Satyrus, Sosicrates, Sotion, Heraclides Lembos, Panaetius, Alexander Polyistor intercedunt, vel quia Clemens Alexandrinus varietatem sententiarum praebet, quam apud Hippobotum invenire non potuit, nominatur enim apud Clementem Aristarchus Hippoboto recentior.

Unde Clemens sua de Hippoboto habeat, aperitur ex scriptoribus, qui Hippobotum laudant ex recentioribus successionum philosophorum scriptoribus. Ex. c. DL IX 1 4 5 et IX 12 7 115 Hippobotus una cum Sotione, DL II 8 8 87—88 una cum Panaetio nuncupatur.

¹ *Ov. F* III 153—154 *Sive hoc a Samio doctus, qui posse renasci Nos putat, Egeria sive monente sua.*

² DL VIII 5. *Plut. plac. philos.* I 3. *Porphy. v. Pyth.* 9. *Iambl. de vita Pyth.* 88; cf. J. J. Hottinger, *Opuscula philologica critica atque hermeneutica* Lps. 1817, *De Pythagora Ovidiano*, p. 115.

³ Diels, *Fragmente der Vorsokratiker*, 1906, I p. 24 lin. 13—17: γεγονότα δ' ἐτῶν τεσσαράκοντά φησιν ὁ Ἀριστόξενος καὶ ὁρῶντα τὴν τοῦ Πολυκράτους τυραννίδα συντονωτέραν οὖσαν, <ἥ> ὥστε καλῶς ἔχειν ἐλευθέρῳ ἀνδρὶ τὴν ἐπιστάσιαν τε καὶ δεσποτείαν ὑπομένειν, οὕτως δὴ τὴν εἰς Ἰταλίαν ἀπαρσιν ποιήσασθαι.

elementi poneret doctrinam de generatione avium ex Aemilii Macri *Ornithogonia*, in qua, quae apud Ovidium ex aliis animantibus desumuntur exempla mutationum, analogice, ut etiam Heracliti sententiae in isagoga Pythagorica, inmixta legebantur. Subiunxit tria exempla de aeris tactu callum obducente ex Alexandri Polyistoris *Mirandorum collectione*, quam etiam in aquarum catalogo interdum adhibuerat. In Pythagoricis cum Posidonii de temporum et locorum vicibus doctrina miscendis eo artificio materiae inter se texendae usus est, ut expositione Pythagoricae doctrinae de temporum vicibus in singulorum hominum senescentium exemplis interrupta, subderet de locorum vicibus doctrinam ex Posidonii *Meteorologicis* haustam eiusque doctrinae expositione absoluta rediret ad Pythagoricae doctrinae de vicibus temporum per civitatum senescentium exempla illustrandam: eadem componendi ratione usus aquarum terrestrium catalogo medio et absoluto marina et ignei elementi specimina intertexuit, potentiae medicatae et purae exempla inter se permutavit, generationis aequivocae exemplis generationis, quae coitu fit, exemplum unum interposuit, unum subdidit: hoc opus tessellatum Romanae facturae esse ratus.

Pythagoricorum cum Posidonianis miscendorum auctorem habuit non Sextios vel eorum asseclas, sed Varronem; sed omnino similia miscendi ratio est isagogica; quae videtur fuisse unica philosophandi apud Romanos.

Quod initio et sub finem operis philosophice conatus est eius consilium¹ quadam quasi generis humani nec non rerum naturae morphologia proposita et tamquam hominum memoriae *Meteorologicis* scriptis, sublimiore modo adserere, nempe libro primo temporum, libro XV locorum vicibus explicatis², hac in re exemplum Vergilii *Aeneidis* expressit, quae primum est specimen carminis epici Romani, quod cum de ipsa philosophia non tractet, tamen usque ea pervadatur. Eius philosophiae cum plures habuisset scholas, eam amplexus est, quae Romanum carmen, cum ipsa Italica esset vocitata, maxime deceret³.

Aliud consilium invenire Schmekel sibi visus est: in laudem Augusti (vv. 447—449) Pythagoram esse cum Numa congressum; sed tre-

¹ Quod in eo positum erat, ut rerum memoriam mutationibus constare demonstraretur.

² Quo pacto ceteri *Metamorphoseon* libri philosophicae de rerum natura cogitationi includerentur, eiusque consilli tractationem et enarrationem exemplis exornatam comprehenderent.

³ Cf. Iambl. *Protr.* 21 36 *πρωτίμα τὴν Ἰταλικὴν φιλοσοφίαν, τὴν τὰ ἀσώματα καὶ αὐτὰ θεωροῦσαν, τῆς Ἰωνικῆς, τῆς τὰ σώματα προηγουμένως ἐπισκοπούμενης*. Pythagoram civitati Romanorum adscriptum fuisse Plutarchus, *v. Num.* ex Epicharmo tradidit (Hottinger l. l. p. 94).

centos fere versus alieni prorsus argumenti conscriptos esse ut praeter argumentum tres versiculi Pythagorae peroranti tribuerentur, qui falsissime et postarum aetatis Augustae more sonarent, verisimile non est, cum idem Egeria Numae suo vaticinari potuisset.

J. J. Hottinger (l. l. p. 90) vetustiora¹ de narrationis Ovidianae de Pythagora consilio iudicia enarravit. Ipse Hottinger arbitratus est eo consilio a poeta Pythagoram inductum esse, ut omne mutationum genus in *Metamorphoseon* libris repraesentaretur.

¹ Banieri, cui physica exempla post historica ab Ovidio *Metamorphoseon* seriei intexta esse visum est; Warburtoni, qui eschatologiam in fine mutationum expositam esse ab Ovidio, ut demonstraret omnes mutationes loco poenae mortuis infligi, ratus est.

J. Kowalski's book *Quaestiones Hydrographicae*,¹¹ with a chapter on the philosophers' views about water, citing mainly the Pythagoreans and Posidonius;